

SYLLABUS I LËNDËS

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Edukimit
Titulli i lëndës:	Edukimi mjedisor
Niveli:	BSc
Statusi lëndës:	Obligative
Viti i studimeve:	III
Numri i orëve në javë:	2+1
Vlera në kredi – ECTS:	5
Koha / lokacioni:	E premte 10:00-11.30 (Gr. 1) P2
Mësimdhënësit e lëndës:	Prof. asc. Dr. Zeqir Veselaj, Asistent; Msc. Zenel Krasniqi
Detajet kontaktuese:	Tel. 038 229201 E mail: Zeqir.veselaj@uni-pr.edu
Përshkrimi i lëndës	
Përshkrimi i lëndës	Kursi është ka qëllim kryesor që të pajisë studentin-mësimdhënësit të ardhshëm me njohuritë e nevojshme shkencore mbi mjedisin, raportin e njeriut dhe qenieve të gjalla me të dhe rolin e edukimit dhe vetëdijësimin për ruajtjen e mjedisit.
Qëllimet e lëndës:	Me kursin studentët do të fitojnë njohuritë bazë bashkëkohore shkencore mbi: <ul style="list-style-type: none"> - biosferën si tërësi ku zhvillohet jeta, funksionimin, organizimin dhe proceset kryesore që ndodhin në të, - konceptet mjedisore si ndotja, ndotësi, pasojat e ndotjes; edukimin mbi mjedisin dhe komponentet e tij: uji, ajri, toka dhe biodiversiteti; - aktivitetet kryesore zhvillimore të njeriut me ndikim në mjedisin jetësor, - edukimin mbi presionet në mjedis dhe problemet globale mjedisore; - mjedisin e vendit dhe problemet kryesore, masat ligjore dhe edukative, - metodologjinë e edukimit mjedisor: strategjitë, teknikat dhe instrumentet.
Rezultatet e pritura të nxënies:	Pas kompletimit të kursit studenti do të jetë në gjendje: <ul style="list-style-type: none"> - të kuptoj konceptet kryesore të bioferës dhe mjedisit: mjedisi, ndotja, ndotësit, burimet, zhvillimi i qëndrueshëm etj. - të diferencoj komponentet kryesore mjedisore (ujë, ajër, tokë dheu dhe biodiversiteti) me kompleksitetin dhe ndërvarësinë e tyre nga njëër--tjetri; - të identifikoj dhe vlerësoj ndikimet dhe presionet kryesore në mjedisin jetësor ku jetojmë, - të njeh dhe interpretoj sfidat globale mjedisore si: ngrohja globale dhe ndryshimet klimatike, hollimin e ozonit, acidifikimin, ndotjen e oqeanit botëror etj., - të analizoj mjedisin lokal ku jeton dhe problemet e tij. - të aplikoj metodat, teknikat, materialet, dhe vlerësimin në edukimin

	mjedisor.		
Kontributi në ngarkesën e studentit (gjë që duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsejt
Ligjërata	2	13	26
Ushtrime teorike/laboratorike	1	15	15
Punë praktike			
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	15	15
Ushtrime në teren			
Kollokfiime, seminare	2	2	4
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë/shtëpi)	2	15	30
Përgaditja përfundimtare për provim	1	15	15
Koha e kaluar në vlerësim (teste, kuiz, provim final)	3	2	6
Projektet, prezentimet, portfolio etj.	1	15	15
Totali			121
Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata bashkë-biseduese, përcjellë me prezantime problemore të problemeve mjedisore, simulime të studimeve të rastit, dhe punën praktike në klasë e në terren. Vizitë me student në një nga pikat e ndotjes dhe në një nga zonat e mbrojtura natyrore të Kosovës.		
Metodat e vlerësimit:	<p>Vlerësim është formativ ku përfshihen këto faza të vlerësimit:</p> <p>Vlerësimi i parë intermedier:-----15%</p> <p>Vlerësimi i dytë intermedier:-----15%</p> <p>Vlerësimi nga pjesa praktike: -----10%</p> <p>Portfolio e studentit-----5%</p> <p>Angazhimi në klasë-----5%</p> <p>Puna seminarike/projekt/prezantim -----5%</p> <p>Vijueshmëria e rregullt-----5%</p> <p>Testi final: -----40%</p> <p>Total:-----100%</p> <p style="text-align: right;"><u>Pikët (%) Nota</u></p> <p style="text-align: right;">95 -100----10</p> <p style="text-align: right;">85 – 94---- 9</p> <p style="text-align: right;">75 – 84---- 8</p> <p style="text-align: right;">65 – 74---- 7</p> <p style="text-align: right;">55 – 64---- 6</p> <p style="text-align: right;">Deri 54 ----5</p> <p>Sqarim: <i>Vlerësimet intermediere-</i> Vlerësimi i parë intermedier mbahet pas javës së 5 të ligjëratave. Vlerësimi i dytë intermedier mbahet pas javës së 10 të ligjëratave. Nëse studenti humb dy (2) vlerësimet intermediere dhe pjesën</p>		

	<p>praktike e humb të drejtën e hyrjes në provim për vitin akademik përkatës.</p> <p><i>Pjesa praktike</i>- është pjesa e punës praktike që kryen studenti gjatë ores së ushtrimeve dhe vlerësohet nga asistenti i lëndës.</p> <p><i>Detyra seminarike</i> në formë projekti dorëzohet në fund të semestrit për vlerësim nga mësimmshënësit e lëndës.</p> <p><i>Pjesa praktike</i> e provimit është pjesë e vlerësimit final (me pikë).</p> <p><i>Portfolio e studentit</i>- përfshin materialet e kursit të studentit në dosje: ligjëratat, prezantimet Power Point, fletoren e punës në ligjëratë, fletoren e punës së pjesës praktike, punët seminarike e individuale dhe çdo elemente tjetër të realizuar nga studenti në realizimin e kursit.</p> <p>Pikët nga pjesa formative e vlerësimit (vlerësimet intermediere, projekti dhe praktika) vlejné vetëm brenda tri (3) afateve të provimit.</p>
Literatura	
Literatura bazë:	- Veselaj Z.: Njeriu dhe mjedisi jetësor, Dispencë me ligjëratat të zgjedhura.
Literatura shtesë:	<ul style="list-style-type: none"> - Grup autorësh (2016) “Paketa e Gjelbër Junior” për Kosovën, REC Zyra në Kosovë - Ramadani I. (2011) “Mjedisi jetësor roli i njeriut, sfidat dhe perspektiva”, SHB Vatra, Prishtinë - Sylaj S. 2019 Edukimi mjedisor për zhvillim të qëndrueshëm. Libri Shkollor, Prishtinë - Dollma M. (2013), “Ekologjia humane” SHB Marin Barleti, Tiranë
Plani i dizajnuar i mësimit:	
Java	Ligjerata që do të zhvillohet
Java 1	Toka si ekosistem: biosfera dhe ekologjia. Konceptet e organizimit të biosferës, proceset kryesore të qarkullimit të materies dhe energjisë në ekosistem. Ekologjia si shkencë dhe mjedisi jetësor
Java 2	Mjedisi jetësor dhe ndotja e tij. Ndotja dhe ndotësit. Faktorët e ndotjes globale. Lirimi i ndotësve në mjedis, futja e tyre në organizëm, shpërndarja dhe pasojat e tyre për shëndetin.
Java 3	Përbërsit e mjedisit- Atmosfera. Ajri, përbërja e tij natyrore. Ndotja dhe ndotësit primar dhe sekondar të ajrit. Burimet e ndotjes së ajrit të jashtëm dhe të brendshëm. Pasojat e ndotjes së ajrit dhe sëmundjet. Gjendja e ajrit në Kosovë. Masat edukative për mbrojtjen e ajrit nga ndotja.
Java 4	Përbërsit e mjedisit- Hidrosfera. Uji- substancë e jetës. Ndotja fizike, kimike dhe biologjike e ujit dhe ndotësit. Ujrat e zeza dhe trajtimi i tyre. Pasojat e ndotjes së ujit dhe sëmundjet. Uji dhe sanitacioni në Kosovë. Masat edukative për kursimin dhe ruajtjen e ujit nga ndotja.
Java 5	Përbërsit e mjedisit- Litosfera. Dheu dhe përbërja e tij. Funkcionet kryesore. Degradimi dhe ndotja e tokës. Pasojat e ndotjes dhe degradimit. Cilësia dhe degradimi i tokës në Kosovë. Masat edukative për ruajtjen e tokës nga

	degradimi dhe ndotja.
Java 6	Testi i parë intermedier
Java 7	Përbërsit e mjedisit- Biodiversiteti. Konceptet kryesore dhe nivelet e organizimit të biodiversitetit. Dobitë dhe përfitimet nga biodiversiteti. Varfërimi i biodiversitetit dhe faktorët. Zonat e mbrojtura natyrore. Biodiversiteti dhe zonat e mbrojtura të Kosovës. Edukimi dhe natyra, të nxënitt në natyrë.
Java e 8	Presionet kryesore mjedisore: Mbeturinat- gjenerimi dhe administrimi. Kimikatet dhe kimizimi i jetës moderne. Urbanizmi dhe njeriu. Zhurma dhe jeta jonë. Masat edukative për mbrojtjen nga mbeturinat, kimikatet, dhe zhurma.
Java 9	Mjedisi dhe sektorët zhvillimor me ndikim në mjedis dhe zhvillimin e qëndrueshëm: Energjetika, industria dhe transporti, bujqësia, pylltaria dhe turizmi.
Java 10	Mjedisi dhe sfidat globale për njerëzimin: Efekti serrë, ngrohja globale dhe ndryshimet klimatike. Varfërimi i shtresës së ozonit. Acidifikimi dhe shirat acidike. Ndotja e oqeanit botëror. Masat edukative për mbrojtjen nga sfidat globale.
Java 11	Testi i dytë intermedier
Java 12	Zhvillimi i qëndrueshëm dhe kufiri i qëndrueshmërisë së planetit. Gjurma ekologjike, e karbonit dhe e ujit. Dita e tejkalimit të Tokës. Edukimi mbi ndikimin individual në mjedis.
Java 13	Edukimi mjedisor: historiku dhe zhvillimet kryesore sot në botë. Edukimi për, mbi dhe në mjedisin jetësor.
Java 14	Edukimi mjedisor: strategjitë, metodologjitë, burimet dhe vlerësimet.
Java 15	Edukimi mjedisor në Konizën Kurrikulare të Kosovës: përfshirja, resurset dhe metodologjitë. Paketa e Gjelbër Junior në shkollat e Kosovës

Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:

Vijimi i rregullt në ligjërata dhe ushtrime është i obliguar dhe kushtezohet me nenshkrim. Nëse humben 30% e ligjëratave pa ndonje arsye të qëndrueshme, studenti e humb të drejtën e hyrjes në provim sipas dispozitave të Statutit të UP. Rregullat e mirësjelljes: mbajtja e qetësisë në procesin mësimor, shkyçja e telefonave celular, hyrja në sallë me kohë, etj.